

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 4/2000 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag till rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 24 november 1999 statsrådets skrivelse med anledning av Europeiska gemenskapernas kommissions förslag till rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen) (U 41/1999 rd) till stora utskottet för behand-

ling och bestämde samtidigt att lagutskottet skall avge utlåtande i saken till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- justitierådet Gustaf Möller, justitieministeriet
- direktör Pirkko Varpasuo, Konsumentverket
- direktör Pentti Mäkinen, Centralhandelskammaren.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget till förordning

Bakgrund till regleringen. Avsikten är att förordningen skall ersätta konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, den s.k. Brysselkonventionen, som undertecknades 1968 samt protokollet om tolkning av konventionen i Europeiska gemenskapernas domstol, som undertecknades 1971 i Luxemburg.

Brysselkonventionen, som Finland vid anslutningen till unionen förband sig att ansluta sig till, trädde i kraft i Finland i april 1999. Redan tidigare, dvs. 1993, trädde den s.k. Luganokonventionen, som till sitt innehåll motsvarar Brys-

selkonventionen och som ingicks i samband med EEG-fördraget, i kraft i Finland.

Ändringen av Brysselkonventionen till en förordning beror på Amsterdamfördraget, som innebar att det juridiska samarbetet i civilrättsliga frågor överfördes från unionens III pelare till I pelaren, till gemenskapsrätten.

Redan före Amsterdamfördraget hade en arbetsgrupp tillsatts för att revidera Bryssel- och Luganokonventionerna på grund av att bestämmelserna i dem ansågs vara dels föråldrade, dels inkonsekventa.

Mål. Förslaget till förordning innehåller de resultat som arbetsgruppen för revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna kommit fram till

samt de tekniska ändringar som bytet av instrument förutsätter. Syftet med förordningen är att modernisera vissa bestämmelser om domstolars internationella behörighet i Brysselkonventionen och att främja och påskynda erkännandet och verkställigheten av domar på privaträttens område. Genom att resultatet av revideringsarbetet tas in i förordningen vill man säkerställa att de nya bestämmelserna genomförs samtidigt i alla medlemsstater.

Kommissionen har föreslagit att gemenskapsrättsakten skall ha formen av en förordning, eftersom förordningar är bindande och skall tillämpas som sådana i medlemsstaterna. Den reglering som gäller domstolarnas behörighet samt erkännande och verkställighet av domar kan inte vara olika i medlemsstaterna. Dessutom gör förordningsformen det möjligt för EG-domstolen att garantera en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i samtliga medlemsstater. Kommissionen har också betonat att en förordning säkerställer att bestämmelserna i förordningen kan träda i kraft så snabbt som möjligt.

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till den föreslagna förordningen och i synnerhet till att resultatet av revideringen av Brysselkonventionen tas in i Bryssel I-förordningen. Förslaget till revidering av konventionen och ändring av den till en gemenskapsrättsakt godkändes på politisk nivå vid rådets (rättsliga och inrikes frågor) möte i maj 1999.

Kommissionens förslag till Bryssel I-förordning motsvarar också i huvudsak arbetsgruppens förslag till revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna, inklusive de ändringar som bytet av instrument förutsätter. Kommissionen har likväl i sitt förslag till vissa delar avvikit från den kompromisslösning som nåtts. Detta gäller förutom innehållet i vissa enskilda artiklar också förordningens struktur. Statsrådet är av den åsikten att man bör hålla sig till revideringsarbetsgruppens förslag och anser att kommissionens förslag bör ändras så att det stämmer överens med arbetsgruppens förslag.

Förslaget om att förtydliga den särskilda behörighetsregeln för konsumentavtal så att den också omfattar handel via Internet har väckt livlig debatt. Statsrådet anser att det för att trygga konsumentskyddet vid handeln på Internet är motiverat att ändra bestämmelsen på det föreslagna sättet.

De föreslagna bestämmelserna om förordningens förhållande till andra konventioner om särskilda rättsområden och till medlemsstaternas möjligheter att ansluta sig till sådana är omtvistade. I synnerhet det faktum att medlemsstaterna inte längre kunde tillträda konventioner som gäller särskilda områden och som innehåller bestämmelser om domstolars behörighet eller om erkännande och verkställighet av domar, och att de konventioner som har företrädare framom Bryssel-förordningen räknas upp uttömmande i förordningen är en osmidig lösning. Också sloandet av möjligheten att ingå avtal med stöd av artikel 59 i Brysselkonventionen verkar vara en onödigt långtgående åtgärd.

Det är oklart vilka verkningarna är av att det civilrättsliga samarbetet överförs till den s.k. I-pelaren. Frågan om hur medlemsstaternas behörighet i ärenden som hör till förordningens tillämpningsområde när det gäller de yttre förbindelserna överförs till gemenskapen lämnar rum för tolkning. Statsrådet anser att Amsterdamfördraget inte får leda till att det civilrättsliga samarbetet i andra internationella forum upphör eller försvåras. Vid den fortsatta beredningen utgår statsrådet från att Bryssel I-förordningens bestämmelser om behörighet beträffande yttre förbindelserna bör möjliggöra en smidigare tolkning än de bestämmelser som kommissionen har föreslagit.

Brysselkonventionen har satts i kraft genom en lag. Bryssel I-förordningen påverkar trots ändringarna inte förhållandet mellan bestämmelserna i rättsakten och den nationella lagstiftningen. Eftersom Bryssel I-förordningen är bindande och skall tillämpas utan ändringar i Europeiska unionens medlemsstater, förutsätter dess ikraftträdande i sig inte heller någon ny nationell lagstiftning eller ändring av den gällande lagstiftningen. Endast hänvisningsbestämmel-

serna i lagstiftningen måste ändras till vissa delar.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Förordningsförslagets mål om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område på ett enklare sätt, bl.a. genom att lätta på exekvaturförfarandet kan omfattas. När den internationella behörigheten bestäms i alla medlemsstater på samma grunder går det enklare att erkänna och verkställa domar i andra medlemsstater än den där domen har meddelats. Utskottet anser att statsrådets positiva ställning till denna del är motiverad.

Utan att närmare gå in på ärendet är utskottet av samma åsikt som statsrådet om att den särskilda behörighetsregeln som gäller konsumentavtal kan godkännas.

Frågan om hur överföringen av medlemsstaternas behörighet till gemenskapen i ärenden som hör till förordningens tillämpningsområde när det gäller de yttre förbindelserna kommer att genomföras lämnar rum för tolkning.

På grund av de nordiska relationerna bör särskild uppmärksamhet fästas vid att tre nordiska länder — Danmark, Norge och Island — inte omfattas av Bryssel I-förordningen. De nordis-

ka länderna ingick redan på 1930-talet de första avtalen om erkännande och verkställighet av domar. Därför anser utskottet att det är nödvändigt att bestämmelserna i förordningens 7 kapitel (förhållandet till andra rättsakter) ges en friare utformning än den som föreslagits eller att de åtminstone kan tolkas smidigare. När det gäller tolkningen av medlemsstaternas behörighet i fråga om de yttre förbindelserna bör tolkningen stödja medlemsstaternas självständiga behörighet. Det bör beaktas att det är en realitet att då det gäller privaträttsliga rättsförhållanden kan medlemsstaternas intressen i fråga om reglering gentemot ett tredje land kraftigt avvika från varandra beroende på ländernas speciella geografiska och historiska särförhållanden.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt i saken med ovan anförda förbehåll.

Helsingfors den 23 maj 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Jyri Häkämies /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf

Annika Lapintie /vänst
Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Tero Rönkä /sd
Lasse Virén /saml.

Sekreterare vid sammanträdet var

utskottsrådet Kaisa Vuorisalo.

